

Po sledi izginjajoče slovenske govornice

Knjigo o slovenskem narečju v Lipalji vasi v Kanalski dolini je izdala založba ZRC

Lipalja vas (italijansko Laglesie S. Leopoldo) pri Naborjetu je najbolj zahodna slovenska vas v Kanalski dolini. V 20. stoletju je bila še slovensko govoreča, danes pa obstaja slovenski narečni govor še pri komaj katerem najstarejšem prebivalcu. Knjiga *Lipalja vas in njena slovenska govornica*, izdala sta jo založba ZRC in Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, prinaša podroben ter metodološko izdelan opis slovenskega ziljskega govora zadnjih govorcev na skrajnem severozahodnem robu slovenskega etničnega ozemlja, kjer je še v začetku 20. stoletja slovensko govoreče prebivalstvo pomembno sooblikovalo vaško življenje.

Seznamimo se s posebnostmi slovenskega govora Lipalje vasi in se skozi seznam hišnih imen ter poimenovanj hišnih gospodarjev in gospodinj poučimo o njihovem izvoru, pri tem pa se soočimo z različnimi metodološkimi pristopi in možnostmi analize na terenu zbranega gradiva. Nagovarjata nas tako podoba jezikovne krajine, ki odseva skozi zemljepisne karte in zgodovinske dokumente, kot tudi zapis pripovedi govorcev, rojenih v 20. letih 20. stoletja, ki z vso neposrednostjo razkrivajo zgodbe posameznikov, ki so zaradi kompleksnih zgodovinskih okoliščin v jeseni svojega življenja komajda še imeli priložnost spregovoriti v svojem maternem jeziku.

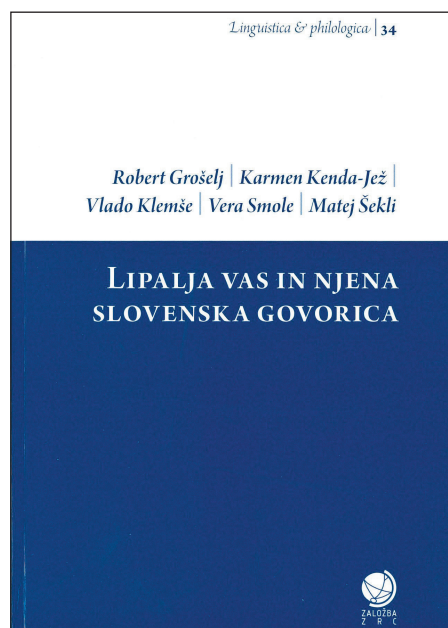
Knjiga je razdeljena na več delov, ki so med seboj povezani. Uvodni prispevek zgodovinarja in publicista Vlada Klemšeta *Lipalja vas pred dvesto leti: domovina Kovačev, Trinkov in Temmlor* na podlagi zemljepisnih krajevnih imen iz franciscejskega katastra predstavlja podobo Lipalje vasi v začetku 19. stoletja, ki potrjuje že znane teze o tesnem sobivanju zlasti nemško in slovensko pa tudi italijansko in furlansko govorečega prebivalstva na tem območju.

Naslednji trije prispevki so ob avtorskem vložku in interpretaciji sad večletnega skupinskega raziskovalnega dela

in zbiranja gradiva, ki v slovensko jezikoslovje, zlasti dialektologijo, prinaša nove pristope in opis še nepopisanega slovenskega govora. Prispevek Karmen Kenda Jež *Govorjena besedila iz Lipalje vasi*, ki je nastal v sodelovanju z Robertom Grošljem in Vero Smole, je prva podrobnejša jezikoslovna obravnava slovenskega govora Lipalje vasi. Prinaša komentiran izbor besedil, posnetih na raziskovalnem taboru v slovenski narečni transkripciji. Skozi pripovedi informatorjev, vseh treh v vasi rojenih maternih govorcev slovenskega jezika, se odstira pogled v organiziranost družinskega in vaškega življenja sredi in konec 20. stoletja.

Študija *Skladenjski opis slovenskega govora v Lipalji vasi* Roberta Grošlja opisuje skladno slovenskega koroškega ziljskega govora v Lipalji vasi in zajema sklonsko oblikoskladnjo, predložne zveze, problematiko povedkovega določila, rabo glagolov biti in imeti, naklonske glagole, zveze z nedoločnikom in deležniki, problematiko skladenjskega naklona, veznikov, zloženega stavka in členkov.

Matej Šekli v prispevku *Hišna imena v Lipalji vasi* podaja etimološko razlago

in seznam slovenskih hišnih imen ter poimenovanj hišnih gospodarjev in gospodinj po starih hišnih številkah. Vsa imena so bila na sprehodih z osrednjim informatorjem večkrat preverjana.

Iz skromne želje, da bi uzavestili navzočnost in živost slovenskega jezika na območju ter skozi igro raziskali in spoznali slovensko govornico Lipalje vasi, je nastal Otroški raziskovalni tabor Kanalska dolina 2000 med dolinskimi otroki, ki obiskujejo izbirne tečaje slovenskega jezika pri SKS Planika. Tako je nastala celovita študija, ki z ustreznimi metodološkimi pristopi in raziskovalnim aparatom prinaša verodostojen opis in zven zadnjih slovenskih besed v tem kraju. Knjiga je lep spomenik izginuli slovenščini v zamejstvu. ■

IVO ŽAJDELA

Lipalja vas pri Naborjetu Foto: i. ž.